

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. ПРАВНИ ОСНОВ

Правни основ за доношење Стратегије за унапређење положаја старијих лица у Републици Србији за период од 2024. до 2030. године (у даљем тексту: Стратегија) налази се у одредби члана 38. став 1. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), којим је прописано да документ јавних политика на републичком нивоу усваја Влада, осим ако је другачије прописано посебним законом. Одредбом члана 10. став 2. тог закона дефинисани су документи јавних политика, међу којима су стратегија и акциони план.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Резиме тренутног стања

У Републици Србији је до 2015. године на снази била Национална стратегија о старењу, која је као стратешке правце имала афирмацију и остваривање целовитог приступа старењу уз потврду улоге породице и породичне солидарности у унапређивању квалитета живота старијих лица од 65 година у оквиру друштвене заједнице. Након истека ове стратегије нови документ, који се односи на исту циљну категорију, није донет до 2023. године. Зато је што пре потребно донети општи стратешки документ, који би подразумевао сигурност и остваривање различитих права лица старијих од 65 година (даље у тексту: старији), њихово могуће радно ангажовање, социјалну и здравствену заштиту, спречавање дискриминације и борбу против стереотипа и предрасуда кроз систем образовања и информисања, међугенерациску сарадњу, прилагођавање окружења, различите кампање у медијима, специјализоване емисије, публикације, брошуре, новинске чланке и живу реч. Сходно наведеном, Републици Србији је потребан нови стратешки документ кога треба да прати/е акциони план(ови) са јасно одређеним временским оквиром за предузимање конкретних активности и опредељеним финансијским средствима и изворима финансирања за све мере и активности. При том, полази се од следећих чињеница:

- У Републици Србији не постоји кровни документ јавне политике за старије (Национална стратегија о старењу 2006-2015 је истекла).

- У Републици Србији, између два пописа (2011-2022) дошло је до значајне промене у демографској структури становништва (продужен је животни век, нове циљне групе).

- У међународном приступу проблема старијих дошло је до промене концепта, активном старењу је додато здраво старење¹.

- Анализом тренутног стања уочена је потреба за мултисекторским приступом у решавању проблема старијих.

Старије становништво је веома динамична категорија. Бројност и структурне особености ове популације под великим (доминантним) су утицајем демографских фактора. Чак и летимичан поглед на факторе који обликују структуре старијег становништва, указује на велику хетерогеност овог старосног контингента, мада се он пословично (али нелогично) посматра као

---

¹ https://cdn.who.int/media/docs/default-source/decade-of-healthy-ageing/decade-proposal-final-apr2020-en.pdf?sfvrsn=b4b75ebc_28

јединствен. Велика хетерогеност старијег становништва и његова изузетна флукуација намећу потребу да се оно непрестано проучава. Осим континуираног мониторинга, друштво старијих захтева и агенду за темељније проучавање старости, што мора бити друштвени задатак.

Шира анализа стања

Људски век је све дужи, али је и темпо старења становништва много бржи него у прошлости. Данас се очекује да већина људи може да доживи више од 60 година. Свака земља на свету бележи раст и величину удела старијих у популацији, па се може рећи да се све земље света суочавају са великим изазовима како би обезбедиле да су њихови здравствени и социјални системи спремни да максимално подрже актуелну демографску промену.

Најчешћа периодизација старости је хронолошка, према којој се почетно старачко доба може одредити периодом од 65. до 75. године, средње од 75. до 85. године, а као дубока старост период изнад 85. године². У 2020. години број људи старијих од 60 година био је већи од деце млађе од 5 година. Између 2015. и 2050. године, удео светске популације старије од 60 година ће се скоро удвостручити са 12% на 22%. До 2030. године, једно од шесторо људи на свету ће имати 60 или више година. У 2020. години удео становништва старости 60 и више година повећао се са 1 милијарде на 1,4 милијарде. До 2050. године светска популација људи старијих од 60 година ће се удвостручити (2,1 милијарду). Очекује се да ће се број старијих од 80 година утростручити између 2020. и 2050. године и достићи 426 милиона. Промена у дистрибуцији становништва према познијим годинама – позната као старење становништва – започела је у земљама са високим приходима (нпр. у Јапану је 30% становништва већ старије од 60 година). До 2050. године, две трећине светске популације (80%) старије од 60 година живеће у земљама са ниским и средњим приходима³.

Према подацима последњег пописа у Републици Србији⁴ (2022. година), укупан број становника је 6 647 003 (48,6% мушкараца и 51,4% жена)⁵. Просечна старост становништва Републике Србије износи 43,8 година, с тим што су жене у просеку старије од мушкараца за око три године (просечна старост жена је 45,2 године, а мушкараца 42,4 године). У односу на попис 2011, просечна старост повећана је за око једну и по годину. Према подацима Републичког завода за статистику, 1. јануара 2017. године у Републици Србији живело је 7.040.272 становника⁶. На основу ових података може се рећи да је Република Србија суочена са израженим депопулационим трендом, а смањење становништва резултат је негативног природног прираштаја и негативног миграционог салда. Негативни природни прираштај се бележи већ преко 25 година, а посматрано на хиљаду становника, стопа природног прираштаја је веома ниска и у 2016. години износила је -5,1%⁷, док је на нивоу ЕУ забележена нулта стопа природног прираштаја⁸.

---

2 Adamović, M., Eminović, F, Mentus, T., Stošljević, M. (2014). „Determining functional abilities of lower extremities in elderly as a predictor of falls in relation to the expected norms“; In Kulić, M., Ilić-Stošović, D. (Eds.), Education and Rehabilitation of Adult Persons with Disabilities. University of East Sarajevo, Faculty of Medicine; University of Belgrade, Faculty of Special Education and Rehabilitation, Thematic Collection of International Importance, pp. 75–87.

3 <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>

4 Попис становништва, домаћинстава и станова 2022. године није спроведен на територији АП Косово и Метохија.

5 <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-Cyrl/>

6 <https://www.udruzenjesz.rs/images/PDF/nacrt-strategije-socijalne-zastite-2019-2025-27032019.pdf>

7 Ibid.

8 <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population>

У периоду између два пописа није дошло до значајне промене у уделу млађих од 15 година у укупном становништву Републике Србије – 14,3% (попис 2011), наспрам 14,4% (попис 2022), али је дошло до осетног смањења удела лица старости 15–64 године – са 68,3% (2011) на 63,5% (2022), тј. за око 5 процената, док је удео лица старости 65 и више година порастао са 17,4% (2011) на 22,1% (2022). Најнеповољнија демографска ситуација је у Региону Јужне и Источне Србије, где је скоро свако четврто лице (23,7%) старије од 64 године⁹.

Према доступним подацима демографске статистике, очекивано трајање живота живорођене деце у 2021. години било је на укупном нивоу 69,96 година за мушкарце и 75,65 године за жене¹⁰. Међутим, животни век у Републици Србији је за пет¹¹ до 10 година краћи у односу на просек ЕУ¹². Према подацима СЗО просечан животни век у Србији, 2021. године, био је 75 година. Подаци показују да је просечан животни век жена био 78 година, док је просечан животни век мушкарца 72 године¹³. У 2016. години просечна старост у Републици Србији била је 42,9 година¹⁴, док је у 2022. години 45,2 године¹⁵:

Табела 3. *Просечна старост становништва према полу у 2022. години*

Територија	Укупно	Мушко	Женско
Република Србија	43,8	42,4	45,2
Србија - север	43,2	41,6	44,7
Србија - југ	44,6	43,3	45,7

Исељавање доприноси и бржем растурању традиционалних вишегенерацијских породичних модела, утиче на повећање удела старачких домаћинстава и ствара све већу тражњу за услугама неге, које се иначе уобичајено пружају у проширеној породици¹⁶. Према подацима из 2019. године, у Републици Србији, 23,8% старијих живи самачким старачким домаћинствима¹⁷. Приближно трећина њих (31,5%) има озбиљне тешкоће у обављању свакодневних кућних активности (куповина намирница, припремање хране, лакши и тежи кућни послови), а скоро сваки десети (9,5%) има озбиљне потешкоће у обављању активности личне неге (облачење, свлачење, коришћење тоалета, купање, туширање)¹⁸. Значајно чешће су у обављању свакодневних кућних активности и активности личне неге биле ограничене жене, старији од 75 година, становници ванградских насеља, најнижег образовања, као и најсиромашнији. У популацији старијих са потешкоћама при обављању кућних активности 29,7% нема потребу за помоћи, 33,3% добија довољно помоћи, док неостварену потребу за помоћи пријављује више од трећине (37,0%)¹⁹.

⁹ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-Cyrl/>

¹⁰ <https://publikacije.stat.gov.rs/G2022/Pdf/G202214019.pdf>

¹¹ <https://www.udruzenjesz.rs/images/PDF/nacrt-strategije-socijalne-zastite-2019-2025-27032019.pdf>

¹² <https://www.euronews.rs/evropa/vesti/85964/prosecan-zivotni-vek-evropljana-raste-u-kojim-zemljama-stanovnici-zive-najduze-a-u-kojim-najkrace/vest>

¹³ Ibid.

¹⁴ <https://www.udruzenjesz.rs/images/PDF/nacrt-strategije-socijalne-zastite-2019-2025-27032019.pdf>

¹⁵ <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/3104020202?languageCode=sr-Cyrl>

¹⁶ Matković G. (2018). Država blagostanja u zemljama Zapadnog Balkana. Centar za socijalnu politiku, Beograd

¹⁷ https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show/.do?dataset=_Ivps30&lang=en

¹⁸ RZS i Batut (2021). Istraživanje zdravlja stanovništva Srbije 2019. godine. Beograd: Ministarstvo zdravlja Republike Srbije

¹⁹ Истраживање здравља становништва Србије 2019. године, Републички завод за статистику, 2021, <https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/pdf/G20216003.pdf>

Према подацима Републичког завода за социјалну заштиту, у установама за смештај одраслих и старијих особа са менталним, интелектуалним, телесним или сензорним инвалидитетом, на крају 2021. године на домском смештају је било 720 корисника старијих од 65 година, у односу на 2027. годину када их је било 515. То значи да је у истом периоду број старијих корисника порастао за 39,8%, и да се опадајући тренд одраслих и младих корисника уз растући тренд старијих може приписати процесу старења корисника на овом домском смештају²⁰.

Осим услуге домског смештаја, 13 установа из јавног сектора, пружа и друге услуге социјалне заштите. Од укупног броја корисника који су користили друге услуге социјалне заштите лиценцираних пружалаца локалних услуга:

- 97,5% је користило услугу помоћи кући;
- 1,6% је користило је услугу прихватилиште;
- 0,2% је користило услугу дневни боравак;
- 0,7% је користило услугу свратиште²¹.

Као последица смањења броја становника и старења популације јавља се и смањење радно способног становништва. Негативни демографски процеси утичу на смањење радне снаге и повећање стопе зависности старих. Ово се не одражава само на економску ситуацију у друштву, већ и на ниже потенцијале за финансирање социјалне сигурности која се великим делом ослања на опорезивање рада. Услед ниских стопа фертилитета и негативног природног прираштаја долази до смањења млађе популације, што доводи до тога да ће се, тренутно висок удео радно способне популације у блиској будућности, смањивати и прелазити у категорију старијег становништва којем ће бити потребна помоћ државе²².

Трећина становништва старијих од 65 година (31,9%) оцењује сопствено здравље као врло добро и добро (значајно више мушкараца – 38,4%, старосне групе од 65 до 74 године – 37,1%, из Београда – 40,6%, и градских насеља 37,3%), нешто више од трећине становништва (41,3%) као просечно, а четвртина (26,8%) као лоше и врло лоше. Становништво Јужне и Источне Србије (30,7%), као и становништво ванградских насеља (31,4%) је у значајно већем проценту оценило своје здравље као лоше. Ово је побољшање показатеља општег здравља у односу на 2013. годину када је петина старијег становништва (22,4%) проценила своје здравље као добро и врло добро, али Република Србија се и даље налази испод просека земаља ЕУ где, по подацима ЕУРОСТАТ-а више од трећине становника 28 земаља Европске уније је старости 65 и више година (42,4%) проценило сопствено здравље као врло добро и добро у 2019. години, а 14,4% као лоше. Најучесталије обољење међу старијима, у години која је претходила Истраживању, је био повишен крвни притисак (63,8%), а следе болни поремећај у доњем делу леђа (32,2%), коронарна болест (24,7%), болни поремећај у вратном делу кичме (23,3%), повишене масноће (21,0%), шећерна болест (18,6%), артроза (18,0%) и уринарна инконтиненција (10,4%), док су остале заступљене са мање од 10%.

Пензијско и инвалидско осигурање у Републици Србији засновано је на међугенерациској солидарности и систему покривања пензијских расхода текућим приходима од доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, према којем запослени финансирају исплату пензија постојећим корисницима и на тај начин стичу исто право. Један од темеља сигурности у

²⁰ <http://www.zavodsz.gov.rs/media/2352/izvestaj-o-radu-ustanova-za-osi-2021.pdf>

²¹ <http://www.zavodsz.gov.rs/media/2353/izvestaj-odrasli-i-stariji.pdf>

²² <https://www.udruzenjesz.rs/images/PDF/nacrt-strategije-socijalne-zastite-2019-2025-27032019.pdf>

старијем животном добу је редовност и адекватност прихода. У Републици Србији обухват пензијама је био у сталном порасту у претходном периоду²³:

Табела 4. Обухват пензијама у периоду 2017-2020. година

Година	Старосне пензије		Инвалидске пензије		Породичне пензије		
	Мушкарци	Жене	Мушкарци	Жене	Мушкарци	Жене	Деца
2017	455078	377934	106797	66227	4891	223564	8932
2018	471358	397119	105202	66491	5110	223795	8403
2019	488418	417566	103819	66656	5345	225610	8053
2020	500206	434555	101356	66381	5566	224162	7535

Република Србија је доношењем Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период 2013. до 2018. године препознала старије као једну од девет осетљивих друштвених група која се налази у повећаном ризику од дискриминације. Пратећим акционим планом за реализацију наведене стратегије предвиђено је осам мера које су експлицитно усмерене ка старијим. Анализа Стратегије у извештајном периоду је показала да је једна мера реализована (12,5%), четири мере нису реализоване (50%), две мере су делимично реализоване (25%), док за једну меру нема података о реализацији (12,5%).

Насиље над старијима се у Републици Србији препознаје и третира превасходно као насиље у породици и током последњих година у овој области направљени су значајни напори да се ова врста насиља превенира као и да се лицима која су јој изложене пружи адекватна подршка. На нивоу општина постоји координиран одговор на пријаве насиља у породици од стране међусекторских тела које предводи тужилаштво уз учешће полиције, центра за социјални рад и других служби и институција онако како је то потребно²⁴.

Према евиденцији центара за социјални рад, старији су представљали приближно једну шестину свих случајева породичног насиља пријављених овим установама²⁵:

Табела 7. Учешће старијих (65+ година) у укупном броју насиља пријављених ЦСР-у

Старији (65 +)	Физичко насиље	Сексуално насиље	Психичко насиље	Економско насиље	Учешће старијих
2016.	17%	8%	19%	29%	18%
2017.	16%	15%	18%	17%	17%
2018.	15%	12%	17%	29%	16%
2019.	14%	15%	15%	25%	15%
2020.	15%	27%	16%	25%	16%

²³ Извор: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

²⁴ Четврти извештај о спровођењу Мадридског интернационалног плана акције о старењу 2017-2021. године

²⁵ Годишњи извештаји о раду установа за смештај одраслих и старијих

Најчешћи поступак од стране центара за социјални рад, примењен у четири петине случајева током овог периода, било је давање материјалне, правне или стручно-саветодавне подршке, а за њим следе упућивање на услуге других одговарајућих случајева (између петине и шестине свих случајева) док је, рецимо, издвајање жртве насиља из породице примењивано у свега 1 до 3% случајева, а покретање поступка пред судом у 2 до 3%.

Што се тиче насиља над старијим у институционалном смештају, по евиденцији Републичког завода за социјалну заштиту број пријављених случајева се у последњих пет година кретао између 24 и 106 годишње.

Табела 8. *Корисници услуге домски смештај према врсти насиља којој су били изложени 2017. – 2021*²⁶.

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Физичко насиље	26	65	38	25	15
Сексуално насиље	2	2	0	0	1
Психичко насиље	41	39	42	14	8
Занемаривање	1	0	0	1	0
Економско насиље	3	0	0	2	3
Укупно	73	106	80	42	27

У периоду од последњих пет година усвојено је неколико значајних докумената, стратешких и оперативних који се директно баве овом темом: Стратегија за спречавање и борбу против родно заснованог насиља према женама и насиља у породици за период 2021–2025. године²⁷, Закон о спречавању насиља у породици²⁸, Правилник о забрањеним поступањима запослених у социјалној заштити²⁹, Посебан протокол о поступању полицијских службеника у случајевима насиља над женама у породици и у партнерским односима³⁰, Посебни протокол за правосуђе у случајевима насиља у породици и партнерским односима³¹, Посебан протокол о поступању центара за социјални рад-органа старатељства у случајевима насиља у породици и женама у партнерским односима³², Посебан протокол Министарства здравља за заштиту и поступање са женама које су изложене насиљу³³. Са друге стране, Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање³⁴ конкретно се бави појавом насиља над корисницима установа – укључујући оним за домски смештај – чиме се препознаје да се насиље дешава и изван породице, у институцијама.

²⁶ Ibid.

²⁷ https://www.srbija.gov.rs/extfile/sr/541264/strategija_protiv_nasilja_nad_zenama_i_u_porodici050_cyr3.zip

²⁸ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_sprecavanju_nasilja_u_porodici.html

²⁹ <https://www.minrzs.gov.rs/sites/default/files/2018-11/Pravilnik%20o%20zabranjenim%20postupanjima%20zaposlenih%20u%20SZ.pdf>

³⁰ <https://hrcvr.org/wp-content/uploads/2020/09/Poseban-protokol-o-postupanju-policijskih-slu%C5%BEbenika-u-slu%C4%8Dajevima-nasilja-nad-%C5%BEenama-u-porodici-i-u-partnerskim-odnosima..pdf>

³¹ https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj58-K19dryAhXtx4UKHXI-DSkQFnoECAQQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.mpravde.gov.rs%2Ffiles%2FProtokol%2520p14.%25202014..doc&usq=AOvVaw1yLvgKPhTinyp931_Wpd7y

³² <https://www.minrzs.gov.rs/sites/default/files/2018-11/Posebni%20protokol%20MRZSP%20nasilje%20u%20porodici.pdf>

³³ <http://projekti.zdravstvo.vojvodina.gov.rs/wp-content/uploads/2016/11/Isto-Poseban-Protokol-Tirkizni-tekst.pdf>

³⁴ https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik_o_protokolu_postupanja_u_ustanovi.html

Осмишљавање и развој адекватног модела и сигурне друштвене бриге – јавне политике – о старијима представља изазов за сваку друштвену заједницу и професионалце. Потребно је одредити правце који ће довести до већег задовољства и активног учешћа старијих, квалитетнијег коришћења слободног времена и здравог старења. Уједно, потребно је обезбедити сигурност и достојанство уз уважавање људских права и слобода.

Правци јавне политике:

- Здрав и активан живот (доступност права на здравље за све старије, оснаживање старијих да брину о свом здрављу на одговарајући начин, стварање услова и развој програма у циљу превенције болести и настанка инвалидитета),
- Поштовање различитости, родне равноправности, промовисање међугенерациске и интрагенерациске солидарности и дијалога – знање и животно искуство старијих, као и допринос који старији могу дати друштву, треба да буду вредновани, волонтеризам,
- Партиципација старијих (активно учешће старијих у друштву, могућност запошљавања старијих, унапређење услова живота старијих у руралним областима, смањење сиромаштва),
- Подстицајно и подржавајуће окружење (прилагођавати непосредно окружење старијим, пружити подршку неформалним неговатељима, заштита старијих од занемаривања изостављања, подизање слике о старењу и старијим),
- Координисани рад кључних заинтересованих страна (подразумева интеграцију, иновацију и унапређивање постојећих услуга социо-здравствене заштите).

Идентификовање и анализа ефеката могућих опција

Када је реч о идентификовању и анализи могућих опција, важно је напоменути да се *ex-ante* анализа ефеката обавља након осам година од истека претходне Националне стратегије о старењу 2006-2015. У складу са тим, а у циљу прихватања најбоље опције за даљи развој и имплементацију политике старења, разматране су следеће опције:

1. Опција *Status quo*
2. Секторска стратегија (усмерена на потребама)
3. Међусекторска стратегија (холистичка)

Опција *Status quo*

Прва опција за стратешки документ је опција *Status quo*.

Ова опција подразумева примену досадашњих мера јавне политике, без иновација и унапређења, и без додатних финансијских средстава.

Имајући у виду да се променила демографска структура старијих, самим тим и њихове потребе и сам концепт старења, реално је очекивати да се и јавна политика усагласи са савременим концептом, демографском и економском ситуацијом.

Секторска стратегија (заснована на потребама старијих)

Опција која узима у обзир потребе старијих за институционалном заштитом и социјалном интеграцијом. Ова опција подразумева, поред већ постојећих услуга за старије, увођење нових услуга помоћи и подршке.

Ризик је, да ли ће нове услуге и нови броја корисника и пружаоца услуга пратити и адекватно повећање буџета.

Међусекторска стратегија (холистичка)

Опција заснована на демографским подацима, новом концепту и холистичком приступу. Узима у обзир потребе старијих, али и њихове капацитете и ставове социјалне средине. У основи ове опције је промена свести према старијим, да нису терет већ бенифит савременог друштва.

Холистички приступ (комбинација мера различитих сектора) не захтева посебна буџетска издвајања. Потенцијални ризик за спровођење ове опције представља неефикасност у координацији између различитих сектора. У циљу унапређења међусекторске координације ова опција предлаже увођење редовног годишњег извештавања о спроведеним активностима и њиховим ефектима. Опција не захтева оснивање нових тела, већ успостављање новог механизма праћења примене предложене опције:

Табела 11. *Поређење опција према дефинисаним критеријумима*

<i>Критеријуми</i>	<i>Назив опције</i>		
	<i>1. Status quo</i>	<i>2. Опција 2</i>	<i>3. Опција 3</i>
<i>Ефикасност у достизању циљева</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>5</i>
<i>Ефективност у достизању циљева</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>5</i>
<i>Трошкови спровођења опције</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>1</i>
<i>Капацитет за спровођење опције</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>3</i>
<i>Одрживост опције</i>	<i>3</i>	<i>3</i>	<i>3</i>

Анализа ефеката предложених мера на физичка и правна лица и буџет

У складу са одредбама Закона о планском систему Републике Србије³⁵ и Уредбе Владе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика³⁶ прилажемо кратку анализу ефеката предложених мера на друштво, анализу економских и финансијских ефеката:

Анализа ефеката на друштво

Предложени општи и посебни циљеви предвиђају утицај на једну од најосетљивијих друштвених група – лица старија од 65 година – са циљем побољшања квалитета њиховог живота и положаја. Приликом дефинисања конкретних мера, које треба да допринесу испуњењу постављених циљева, водило се рачуна о минимизацији евентуалних негативних ефеката на циљну групу. У основи мера је једнаки приступ старијих у оквиру свих услуга и права из различитих сектора.

Анализа економских ефеката

Испуњење општег и посебних циљева треба да доведе до једнакости права свих грађана и грађанки и социјалне укључености, што у крајњој линији води до боље искоришћености свих потенцијала друштва у циљу увећања укупног друштвеног богатства. Прерасподела друштвених ресурса биће праведнија и усмерена на најугроженије слојеве становништва.

Анализа финансијских ефеката

³⁵ „Службени гласник РС”, број 30/18

³⁶ „Службени гласник РС”, број 8/19

Средства за реализацију Стратегије за унапређење положаја старијих лица у Републици Србији за период од 2024. до 2030. године треба да буду обезбеђена у буџету Републике Србије и кроз међународну развојну помоћ, како билатералну, тако и мултилатералну, кроз редистрибуцију постојећих средстава у циљу испуњења предвиђених мера, као и из бесповратних донаторских средстава.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА ДОНОШЕЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

За доношење Стратегије нису потребна додатна финансијска средства из буџета Републике Србије.

Средства за спровођење Стратегије односе се на различите изворе и то: националног буџета, средстава намењена за унапређење положаја старијих и њиховог социјалног и здравственог збрињавања одређених у буџету аутономне покрајине и буџетима јединица локалне самоуправе, из средстава донатора, односно путем програма и пројеката који ће се усвајати и реализовати на основу ове стратегије и њених будућих акционих планова.

Сва средства из буџета предвиђена за реализацију активности одређена првим трогодишњим акционим планом за 2024. и 2026. годину, као и оном који ће бити припремљен за период 2027–2030. годину, биће планирана у оквиру предвиђених лимита које је одредило Министарство финансија за све буџетске кориснике.

Имплементација мера предвиђених Стратегијом и, сходно, акционим плановима неће имати утицаја на међународне финансијске обавезе државе, зато што никакво задуживање није планирано.

Средства за спровођење Стратегије конкретно се исказују у акционим плановима за спровођење ове стратегије.

Изradi акционих планова ће се приступити након одржаних јавних расправа.